AccueilRevenir à l'accueilCollection*Mythologiae libri decem*, Francfort, André Wechel, 1581Collection*Mythologia*, Francfort, 1581 - Livre VIIItem*Mythologia*, Francfort, 1581 - VII, 09 : De Theseo

Mythologia, Francfort, 1581 - VII, 09 : De Theseo

Auteurs : Conti, Natale

Collection Mythologia, Francfort, 1581 - Livre X

Ce document *a pour résumé :*

Mythologia, Francfort, 1581 - X [90] : De Theseo

Collection Mythologia, Venise, 1567 - Livre VII

Ce document *est une version augmentée de :*

Mythologia, Venise, 1567 - VII, 09 : De Theseo

Collection Mythologie, Lyon, 1612 - Livre VII

Mythologie, Lyon, 1612 - VII, 09 : De Thesee

est une traduction de ce document

Collection Mythologie, Paris, 1627 - Livre VII

Mythologie, Paris, 1627 - VII, 10 : De Thesee

est une transformation de ce document

Afficher la visualisation des relations de la notice.

Informations sur la notice

Auteurs de la noticeÉquipe Mythologia
Mentions légales

- Fiche : Projet Mythologia (CRIMEL, URCA ; IUF) ; projet EMAN, Thalim (CNRS-ENS-Sorbonne Nouvelle). Licence Creative Commons Attribution – Partage à l’Identique 3.0 (CC BY-SA 3.0 FR)
- Images : Münchener DigitalisierungsZentrum (MDZ).

Citer cette page

Document : "*Mythologia*, Francfort, 1581 - VII, 09 : De Theseo".
Auteur(s) de la notice : Équipe Mythologia.
Éditeur : Projet Mythologia (CRIMEL, URCA ; IUF) ; projet EMAN, Thalim (CNRS-ENS-Sorbonne Nouvelle).
Consulté le 29/03/2024 sur la plate-forme EMAN :

https://eman-archives.org/Mythologia/items/show/6009

Présentation du document

PublicationFrancfort, André Wechel, 1581
Paginationp. 738-744
Formatin-8
ExemplaireRegensburg (Allemagne), Staatliche Bibliothek, 999/Hist.pol.1307
Langues(s)Latin, Grec ancien

Des dieux, des monstres et des humains

Entités mythologiques et historiquesThésée
Notice créée par Équipe Mythologia Notice créée le 28/12/2018 Dernière modification le 28/04/2023

ac periculum illata expetat: quippe cùm morbi, & pudor, & facultatum iactura, & vitæ non pauca pericula, voluptatum ſint comites: ad quas ſine his peruenire nunquam conceditur. Qui igitur per ſumma pericula voluptatem experiuerit nulla habita vel Deorum immortalium, vel ſanctiſſimarum legum reuerentia, quo pacto poterit humanam animi formam retinere, ac non in teterrimam beluam conuerti? vt igitur voluptates periculorum plenas deuitaremus, vt Deorum immortalium religionem coleremus, vt eorum loca ſacra ne contaminaremus, hæc ipſa literarum monumentis ſunt tradita ab antiquis: qui nihil non vtile, plurimumque ad humanæ vitæ informationem pertinens ad nos tranſmiſerunt, ſi quis rectè conſiderauerit. cùm omnia contrà huius ætatis ſcripta ab imperitis pleriſque in lucem tradita, plena ſint laſciuiæ, auaritiæ, adulationis: nihilque minus curent, quàm vt viros bonos ac temperantes legentes efficiant. Fuit alia Atalanta Iaſonis filia, quam vxorem duxit Milanio, at iſta de filia Schœnei memoriæ produntur, quæ fuit admodum libidini, & omni laſciuiæ dedita, atque in Mænalo monte Arcadiæ verſabatur. ac de Atalanta ſatis, nunc dicamus de Theſeo.

De Theſeo. CAP. IX.

THESEVS Neptuni & Æthræ filius fuiſſe dicitur, vt traditum eſt in fabulis: quem tamen Plutarchus in eius vita non Neptuni, ſed Ægei fuiſſe ſcripſit, cui ſententiæ aſſenſit Ouidius etiam in his:

Nec pater eſt Ægeus, nec tu Pittheidos Æthræ
Filius: autores ſaxa fretumque tui.

Fama eſt hunc aliquando cùm puer eſſet adhuc, quo tempore Hercules Trœzenem ad Pittheum venit, leonis pellem quam geſtabat Hercules, vidiſſe, atque ſecurim è manu ſerui cuiuſdam extorſiſſe illam beluam cæſurus, quia leonem eſſe putaſſet, cùm reliqui Trœzeniorum pueri viſa illa pelle aufugiſſent. Hic poſtea cùm adoleuiſſet, Herculis virtutem ac fortitudinem imitatus, multos latrones & maleficos homines vbique ſuſtulit, orbem terrarum peruagatus, & Scironem, qui in monte non procul ab Athenis intra Megara & Iſthmum, multos mortales è præcipiti loco deiecit, idque mortis genus experiri coegit, quo viatores ipſe interimebat. Alij tamen dixerunt,

inter

Inter quos fuit Soſicrates, quòd aduenis pedes lauãdos protendebat, ac lauantes ex altiſſimo loco in mare deturbabat. Idem Theſeus Cercyonem in Eleuſine palęſtra ſuffocauit, ſicut is ſolebat peregrinos: idem apud Cephiſum amnem latronem Polypemonem cognomine Sinnin, ac Procruſten habitantem in loco vocato Corydallo Atticæ, pinus ad terram vi deflectentem, & alligatos illis hoſpites arboribus in ſuum locum cæſis retinaculis reuertentibus crudeliſſimè laniantem ac diſcerpentem, interemit: idem Peripheten Epidauri Vulcano natum, ænea claua in pugna vtentem, trucidauit: aliosq́ue latrones varia crudelitatis genera in hoſpites exercentes obtruncauit, vt teſtatur Plutarchus & Strabo libr. nono. Hic tantæ virtutis fuiſſe dicitur, vt multis viris fortibus fuerit auxilio in præclaris facinorib. obeundis. Et ad opprimendum aprum Calydonium conuenit, & Adraſto opem tulit in recuperandis cæſorum ad Thebas cadaueribus, atque cum Pirithoo Centauros debellauit, & ad inferos poſtea deſcendit, vnde fuit (vt diximus) ab Hercule liberatus. Fama eſt quòd cùm gloria Theſeus, nominiſque virtutum ſuarum celebritate fidem propè omnem ſuperaret, antequam Pirithoum ſibi conciliaret; Pirithous volens eius virtutem experiri, boues illius è Marathone abegit: tum iniuria hoſtis motus Theſeus illum è veſtigio perſecutus eſt. Pirithous nihil territus eius aduentu, illi inſequenti etiam intrepidus fit obuius. Theſeus eius magnitudinem animi, atque corporis præſtantiam admiratus, in colloquium venit: quare coorta eſt inter illos amicitia. Iniuit autem Theſeus ſocietatem cum Pirithoo in loco quodam Atticæ nõ procul à Serapidis templo, vt ait in Atticis Pauſanias. Hic ante Pirithoi ſocietatem cùm eſſet adhuc adoleſcens, in Cretam cum iis nauigare voluit, & vnus eſſe ex illis, qui quotannis pro morte Androgei ad Minoem Cretę regem tributi nomine mittebantur: quos dicebant in labyrinthum incluſos à Minotauro vorari. Fabulantur Aſterium ſiue Minotaurũ corpus totum habuiſſe hominis, at caput bouis. hic erat in labyrintho loco ampliſſimo & inextricabili viarum multarum ambage, qui factus fuerat ad Ægyptij illius labyrinthi formã, qui fuit apud vocatam ciuitatem Crocodilorum: cuius operis magnificẽtiã ita deſcripſit Herodotus in Euterpe: εἰ γάρ τις τὰ ἐξ Ἑλλήνων τείχεά τε καὶ ἔργων ἀπόδεξιν συλλογίσαιτο, ἐλάσσονος πόνου τε ἂν καὶ δαπάνης φανείη ἐόντα τοῦ λαβυρίνθου τούτου· καί τοι ἀξιόλογός γε καὶ ὁ ἐν Ἐφέσῳ ἐστὶ νηὸς, καὶ ὁ ἐν Σάμῳ. ἦσαν μὲν οὖν καὶ αἱ πυραμίδες λόγου μέζονες, καὶ πολλῶν ἑκάστη αὐτέων Ἑλληνικῶν ἔργων καὶ μεγίστων ἀντάξια. ὁ δὲ δὴ λαβύρινθος καὶ τὰς πυραμίδας ὑπερβάλλει. τοῦ γὰρ δυώδεκα μὲν εἰσὶ αὐλαὶ κατάστεγοι, ἀντίπυλοι ἀλλήλοις, ἓξ μὲν πρὸς βορέην, ἓξ δὲ πρὸς νότον τετραμμέναι συνεχέες. τοῖχος δὲ ἔξωθεν ὁ αὐτός σφέας περιέργει. οἰκήματα δ' ἔνεστι διπλᾶ, τὰ μὲν ὑπόγαια, τὰ δὲ μετέωρα ἐπ' ἐκείνοισι τρισχίλια, ἀριθμὸν πεντακοσίων καὶ χιλίων ἑκάτερα. *Quare ſi quis ampliſsimos muros, & ædificia Græcorum cõſideret, multo inferiora & opera, & ſumptus magnificentia hoc labyrintho apparebunt. Eſt ſanè percelebre & magnificum templum illud Epheſium & Samium. atque Pyramides ſidem propè ſuperant, quarum vnaquaque cum multis Græcorum ædificiis poſſet comparari. At labyrinthus ipſas etiam Pyramides operum mirabilitate ſuperat, longoque interuallo relinquit. Huius ſiquidem duodecim ſunt aulæ tecto cooperta, portas habentes inuicem oppoſitas, quarum ſex in Boream ſpectant ordine conuerſa, ſex Notum reſpiciunt. Vnus eſt murus exterior, qui illas intra ſe continet. Domicilia ſunt interius duplicia: alia quidem ſubterranea, alia ſublimia & ſub illis numero ad tria millia: atque Vtraque ad numerum mille & quingentorum accedebant.* Ad huius imitationem labyrinthum excogitauit Dædalus in Creta, in quem includebantur iuuenes tributi nomine ad Minoem miſſi, qui à Minotauro vorari putabantur. Verùm cùm Theſeus eò nauigaſſet, ab Ariadna Minois filia Dædali inuentione edoctus fuit, quo pacto cæſo Minotauro ab inextricabili viarum errore ſe expediret, & ad ingreſſum reuerteretur, vbi filum annexuerat. Hic igitur capta ſecum Ariadna ſalutis ſuę artifice in Naxon inſulam defertur, vbi à Baccho admonitus fuit, vt Ariadnam relinqueret: qui timore diuino perculſus, dum illam profundiſſimo ſomno immerſam vidiſſet, vela in ventos explicauit, & ex inſula profugit: quam poſt ea duxit Bacchus, & ex ea Thoantem, Œnopionem, Staphylum, Euanthem, Latramym, Tauropolim ſuſcepit. Memoriæ prodidit Theopompus, Minoem, cùm Theſeum reliquamque iuuenum Athenienſium manum accepiſſet, Peribœæ amore captum fuiſſe: cuius libidini cùm Theſeus aduerſaretur,

ſaretur, ita commotus Minos & alias multas contumelias dixit in Theſeum,& illum Neptuni negauit eſſe filium. His addidit præterea quòd non poſſet eam gemmam quam geſtabat,ſi in mare abieciſſet,ſibi reſtituere. Deinde cùm ea dixiſſet,gemmam in profundiſſimum gurgitem maris abiecit. Quo tempore memorant Theſeum cum illa gemma, & corona quadam ab Amphitrite dono accepta emerſiſſe:quam coronam ad perpetuam eius facinoris memoriam inter ſidera relatam à Neptuno fuiſſe inquiunt. Plutarchus tamen in Theſei vita illum filium Ægei fuiſſe ſcripſit, eius qui mari Ægæo nomen dedit:quamuis Nicoctares Cyprius ab inſula Capraum vocata:Conon ἀπὸ τῆς αἰγὸς περκανίας,à capra Percania ſcilicet nominatum putauit:Nicoſtratus à Caryſtia,quę fuit etiam Ægæa nominata. Atque cùm prius in pagos diſperſi eſſent homines Athenienſes, ipſe Theſeus dictus eſt illos in vna mœnia incluſiſſe,legeſque dediſſe, & popularem adminiſtrationem ibi inſtituiſſe, quæ vſque ad ea tempora perdurauit,quibus Piſiſtratus oppreſſa republica tyrannidem inuaſit. Fama eſt Amazonas bellicoſas fœminas in Græciam aliquando cum armis hoſtiliter irrupiſſe:atque in agrum Athenienſem præcipuè impreſſionem feciſſe:quibus addiderunt Antiopen ipſarum Amazonum reginã,vel,vt alij maluerunt,Hippolyten,fuiſſe à Theſeo ſuperatam,cùm illi Scythæ opem tuliſſent. Nam illę collectis multis viribus per Thraciam ad Cimmerium Boſporum penetrarunt,multamque Europæ partem peruagatæ caſtra poſuerunt denique in loco Amazonio ab illis vocato,qui fuit agri Athenienſis. Theſeus collectis ſatis validis viribus vrbanis ſecum habens vxorem ſuam Antiopen, de qua ſuſcepit Hippolytum filium: commiſit prælium collatis ſignis, atque cùm victoria penes ipſum poſt diuturnam pugnam fuiſſet, alias ex Amazonibus obtruncauit,alias coegit ex agro Athenienſi fuga excedere. Fama eſt Theſeum fuiſſe inuentorem palæſtræ, vt ait Pauſanias in Atticis,artemque palæſtritarum perfeciſſe: cùm antea corporis magnitudine tantùm ac robore luctarentur,arte prorſus ignorata. Theſeus multas mulieres rapuiſſe dicitur:nam Antiopen rapuit,& Phędram abducturus, veritus ne qui filij naſcerentur ex ea, aut Hippolyto, illis Hippolytus dominaretur, Hippolytum ad Pittheum dicitur amandaſſe. Illud autem fecit,tum vt apud illum educaretur, cum etiam vt in eius regnum Hippolytus ſuccederet. Mox Pallante atque eius filiis cęſis, quia res nouas molirentur, Trœzenen proficiſcitur vt ſe de cæde purgaret: quo tempore primùm vbi Hippolytus Phædræ viſus fuiſſet, ac in eius deſiderium illa incidiſſet, hæc poſtea contigerunt, quæ memoriæ prodita ſunt de Hippolyto. Poſtmodum Aphidnæ Helenam raptam ferunt, quæ ciuitas poſtea à Caſtore & Polluce Theſeum inſequentibus euerſa eſt, & Helena recepta, vt ait Strabo libro nono, quo tempore Theſeus ætatis ſuæ annum quinquageſimum agebat. Cùm verò Helena in Lacedæmonem à Theſprotis, quò cum Theſeo & Pirithoo iuerat, ſe recepiſſet, è Theſeo grauida Argis enixa eſt, vbi templum magnificum Lucinæ erexit, vt ait Eraſiſtratus, & Pauſanias in Corinthiacis: quamuis Ouidius in epiſtola Helenæ dicat illi virginitatem à Theſeo minimè ereptam in his carminibus:

An quia vim nobis Neptunius attulit heros,
Rapta ſemel, videor bis quoque poſſe rapi?
Crimen erat noſtrum, ſi delinita fuiſſem:
Cùm ſim rapta, meum nil niſi nolle fuit.
Non tamen e facto fructum tulit ille petitum:
Excepto redij paſſa timore nihil.
Oſcula luctanti tantummodo pauca proteruus
Abſtulit: vlterius nil habet ille mei.

Habuit filios Demophontem & Acamantem, de quibus ita meminit Euripides in Heraclidis:

ἐσθλοῦ πατρὸς παῖς δημοφῶν ὁ θησέως,
ἀκάμας τ᾽ ἀδελφὸς, τῶνδ᾽ ἐπήκοοι λόγων.
Eſt Demophon bono patre natus Theſeo,
Acamasq; frater, verba qui noſtra audiunt.

Narrant Theſeo iactis ſortibus Helenam contigiſſe, ea tamen conditione vt priùs iurarent, vt, vtri illa eueniret, is operam ſuam concederet alteri dum mulierem ſibi raperet. Fabulantur igitur hos audita eximia forma Proſerpinæ ad inferos deſcendiſſe, atque diuturno labore itineris feſſos ſuper ſaxo quodam conſediſſe apud inferos, vnde poſtea ſurgere non potuerunt, donec ab Hercule ad Cerberum educendum eò profecto liberatus fuit Theſeus. Alij dicunt Theſeum cum Pirithoo veniſſe in Theſprotidem, qui nimia vxoris cupiditate arma ſumpſerat, atque commiſſo prælio cum Theſprotorum rege, magna parte exercitus amiſſa, coniectum fuiſſe in vincula ad Cichyrum. ille poſtea Lycomedis iuſſu à Scyriis perbenignè exceptus in Scyro inſula per inſidias dicitur fuiſſe obtruncatus, ad cuius mortis vltionem Cimon Scyron vrbem deleuit, & oſſa Theſei Athenas reportauit. Hæc pauca de Theſeo, quæ apud omnes poetas decantantur, quæque fabuloſis narrationibus magis, quàm veris hiſtoriis ſunt ſimilia, ex illis multis quæ de illo traduntur, colligere volui. Dictus eſt Theſeus Neptuni fuiſſe filius, quia viros fortes, qui humanarum virium facultatem ſuperare viderentur, aut quibus res maritimæ feliciter ſucceſſiſſent, Neptuni filios antiqui vocarent, cùm nullum Deum vel promptiorem vel ferociorem Neptuno haberent, in quem referrẽt. Huius celebritas nominis apud multos ſcriptores claruit, quoniam ad Herculis imitationem permulta ſuæ virtutis exempla vbique maleficis delendis hominibus dedit, crudeliſſimiſque tyrannis & latronibus trucidandis. Fieri enim non poteſt, vt quæ præclarè cum virtute geſta ſunt, meritis laudibus, & honorificis ſcriptorum pręconiis careant: quæ plurimum conferunt & impellunt ad clarorum virorum imitationem. Nam ſi taceantur inſignium virorum res geſtæ, ibi pro virtute deſidiam & ignauiam dominari neceſſe eſt. Cur labyrinthi forma, & inexplicabiles viarum ambages, aut cur tot de Minotauro verba audiuntur? num poſteris etiam labyrinthi terrorem in animis imprimere voluerunt antiqui, qui nihil niſi ad vtilitatem mortalium, & ad humanæ vitæ inſtitutionem ſcripſerunt?

¶Nihil aliud ſignificare voluerunt per illum labyrinthum, niſi perplexam eſſe, multiſque difficultatibus implicatam vitam hominum, cùm ex aliis aliæ ſemper grauiores oriantur: è quibus nemo ſe, niſi per ſingularem prudentiam & fortitudinem, explicare poteſt. Verùm neque illud ſolùm in priuatam vitam cadit, ſed multo magis in magiſtratus, & in auaritiam, & in ambitionem hominum, quæ omnia mirificis difficultatibus ſunt implicita. Nam ſi viri boni & prudentes potiùs quàm ambitioſi ſummæ rerum præeſſent, omnes difficultates propè, quibus humana vita vexatur, delerentur: quoniam nihil eſt adeò formidabile, aut arduum, aut laborioſum, quod virtute non ſuperetur. Hæc vna cauſa fuit cur tot de Theſeo apud omnes ſcriptores audiantur: neque enim potuit ſine Dædali arte ſe Theſeus explicare, ſiue ſine diuinitate quadam & præſtantia ingenij. Verum quia difficilius eſt voluptatum quam difficultatum certamen; atque multi ſuperatis omnibus horrificis monſtris,& grauiſſimis periculis,poſtea voluptatibus ita fuerunt irretiti,vt in ſummum capitis diſcrimen peruenerint: idcirco multas mulieres à Theſeo raptas,& cum in grauiſſimas ærumnas propter mulieres deniq; incidiſſe,fabulantur:cùm vix fratrũ Helenæ impetum euaſiſſet,& à Centauris propè fuerit oppreſſus,& ad inferos deſcendens inde redire,niſi adiutore Hercule,non potuerit. Nam cum firmitate neruorum,corporiſque fortitudine eximia aliquando & effrenata libido eſſe conſueuit,quæ temperantia & quadam animi moderatione indiget.Hanc tamẽ fabulam ad hiſtoriam nonnulli perducere conantur,vt teſtatur Zezes hiſt.51.chil.2.& Plutarch.in Theſei vita: qui Proſerpinam illam filiam Moloſſorum regis Plutonis fuiſſe inquit, vxorem Cererem,Cerberum acerrimum canem,cuius regis filiam rapere Theſeus ac Pirithous parantes deprehenſi ſunt.Tum Pirithous ab eo cane laniatus interiit,Theſeus in vincula coniectus ſequentibus temporibus ab Hercule eò accedente liberatur.Pauſanias in Atticis non per dolum inquit ad Plutonem Theſprotorum regem hos veniſſe,ac filiam rapere voluiſſe,ſed Pirithoum nimia vxoris cupiditate impulſum arma cepiſſe,tum exercitus magna parte amiſſa cecidiſſe in pugna Pirithoum,ac Theſeum captũ in vincula ad Cithyrum coniectum:quem finem omnes propè illegitimæ libidines ſortiuntur.At nunc dicatur de Tereo.

De Tereo. CAP. X.

TEREVS, Martis & Nymphæ Biſtonidis filius,grauiſſimum & ipſe ſupplicium ſubiuit ob immoderatam libidinem:quippe cùm non à patria ſolùm profugere coactus ſit, ſed etiam humanam figuram in formam auis commutauerit. Hic Pandionis Athenarum regis & Zeuxippes filiam Prognen vxorem duxit,cùm ipſe Thraciæ & Phocidi imperaret. Nam vbi Athenæ conditæ fuerunt, primus omnium regnauit Actæus, huic ſucceſſit Cecrops, qui filiam Actæi habuit in matrimonio, atque ex illa Herſen,Pandroſum,& Aglaurum,filium verò marem Eryſichthonem ſuſcepit:deinde Eryſichthone mortuo ante patrem regnum deuolutũ eſt ad Cecropem,

hinc